

ŻYWIENIE

PRAKTYCZNE PRZYKŁADY WYKORZYSTANIA RAPORTÓW WYNIKOWYCH

Pracujemy dla hodowców

Nie trzeba chyba nikogo przekonywać, że udostępniane przez PHFBiPM **RAPORTY WYNIKOWE TO KOPALNIA WIEDZY**. Zawarte w nich informacje ułatwiają bieżącą pracę i pozwalają zwiększyć efektywność produkcji. Naszym klientom oferujemy aż 10 różnych Raportów: **RW-1** Stado, **RW-2** Próba, **RW-3** Rozród, **RW-4** Młodość, **RW-6** Zdarzenia, **RW-7** Wartość hodowlana, **RW-8** Somatyka, **RW-9** Rasy-krowy, **RW-10** Rasy-Stado oraz **RW-11** Żywienie.

Hodowcy będący pod Oceną Wartości Użytkowej Bydła po każdym próbnym udoju otrzymują bezpłatnie dwa Raporty Wynikowe: RW-1 STADO i RW-2 PRÓBA (pozostałe Raporty są dostępne na zamówienie). Broszura, którą oddajemy w Państwa ręce została przygotowana przez naszych specjalistów ds. żywienia

bydła mlecznego. Na kolejnych jej stronach nasi Doradcy Żywieniowi omówią, jak w praktyce wykorzystać informacje zawarte w nowych Raportach Wynikowych pod kątem poprawy żywienia stada. Podpowiedzą na co zwrócić uwagę oraz jak interpretować wyniki. W oparciu o rzeczywiste dane prześledzą najczęściej spotykane problemy w stadach. Wyjaśnią, z czego mogą one wynikać i w jaki sposób je rozwiązać.

Dodatkowo przybliżą zagadnienia zawarte w RW-11 – specjalistycznym raporcie żywieniowym. Raport ten jest niezbędny do profesjonalnej kontroli żywienia stada i monitorowania powszechnie występujących chorób i zaburzeń metabolicznych. Raporty STADO i PRÓBA tylko w połączeniu z Raportem ŻYWIENIE stanowią rzetelne i kompleksowe źródło informacji pozwalające na fachową ocenę stanu żywienia stada.

Wyprodukowanie pasz i żywienie bydła, to w strukturze kosztów produkcji mleka pozycja numer jeden. Ma największy wpływ na ostateczny wynik ekonomiczny gospodarstw naszych Hodowców. Jest to obszar bardzo rozległy i trudny, ponieważ ma na niego wpływ wiele czynników. Możemy na nim wiele ZYSKAĆ, ale możemy też wiele STRACIĆ. Grupa Doradców Żywieniowych PFHBiPM powstała, aby pomóc hodowcy zrozumieć ten obszar i wspólnie wypracować najlepszą dla jego gospodarstwa strategię żywieniową. Wszystko po to, by z każdego wyprodukowanego litra mleka, uzyskać jak największy zysk.

Po co raporty wynikowe?

- ↳ Poprawisz opłacalność produkcji i zwiększysz zysk.
- ↳ Wykorzystasz potencjał twoich krów.
- ↳ Kontrolujesz zdrowotność stada.
- ↳ Zaoszczędzone środki możesz inwestować.
- ↳ Twoje stado może należeć do grona najlepszych.

Raport RW-1

STADO

Wyniki stada
– Sprawozdanie okresowe

Raport RW-1 Stado to dwustronicowy raport analityczny dostarczany hodowcy po każdym próbnym doju. Pierwsza strona zawiera informacje zbiorcze oraz wartości przeciętne dla całego stada. Druga strona to wykresy przedstawiające sytuację w stadzie na przestrzeni ostatnich 6 miesięcy kalendarzowych oraz porównanie wyników stada względem innych stad ocenianych.

Jedną z pierwszych rzeczy, na jakie zwraca uwagę doradca żywieniowy czytając RW-1 jest skład mleka zawarty w tabelach „Wyniki ostatniego próbnego doju” oraz „Wyniki ostatnich 12 próbnych dojów”. Analizując poszczególne składniki (tj. białko, tłuszcz, mocznik) wie, czy krowy otrzymują w pożywieniu wszystko czego potrzebują, aby produkować mleko na wysokim poziomie.

Raport zawiera:

- ↳ podsumowanie stanu stada na dzień ostatniego próbnego doju
- ↳ informacje o produkcji mleka ogółem [kg/dzień]
- ↳ poziom produkcji stada [kg/krowę/rok]
- ↳ stan zwierząt i brakowanie krów
- ↳ wyniki z ostatniego próbnego doju w podziale na fazy laktacji
- ↳ wydajności roczne, laktacyjne i życiowe
- ↳ skład mleka
- ↳ analizę sytuacji w stadzie na przestrzeni ostatnich 6 miesięcy wraz z oceną

Tłuszcz

Tłuszcz tworzy się z substancji tłuszczowych, krwi oraz lotnych kwasów tłuszczowych, które stanowią produkt przemian zachodzących w żwaczu w wyniku fermentacji włókna pod wpływem mikroorganizmów.

Jest to składnik najbardziej podatny na zmiany spowodowane żywieniem. Jego wartość może wahać się w szerokich granicach 3–9 % w zależności od uwarunkowań genetyczno-środowiskowych. Krowy rasy holsztyńsko-fryzyjskiej charakteryzują się zawartością tego składnika w mleku na poziomie 3,5–4,1 %.

W wypadku krów wysoko produkcyjnych (wydajności laktacyjne na poziomie 10 tys. kg mleka i więcej) przeciętna zawartość tłuszczu wynosi poniżej 4 %, co jest spowodowane przede wszystkim zwiększonym udziałem ilości pasz treściwych w dawce pokarmowej.

Białko

Szczególnie istotna dla oceny prawidłowości żywienia jest zawartość białka w mleku. Udział białka w mleku jest znacznie mniej podatny na modyfikacje niż zawartość tłuszczu. Jego poziom powinien kształtować się w granicach 3,2–3,6 %. Niższa (< 2,9%) zawartość tego składnika w mleku wynika zwykle z niedostatecznej podaży energii w dawce pokarmowej, niedostatecznej zawartości białka chronionego, nadmiaru węglowodanów niestrukturalnych i/lub ketozy.

Synteza białka w gruczole mlekowym jest procesem energochłonnym. Wysoka zawartość białka w mleku najczęściej spowodowana jest dużym udziałem pasz treściwych w dawce. W takiej sytuacji zwiększa się w żwaczu produkcja kwasu propionowego, będącego

prekursorem glukozy, a w konsekwencji rośnie zawartość białka (m.in. poprzez zwiększenie produkcji wybranych aminokwasów, uaktywnienie hormonów glukozozależnych, które umożliwiają przechodzenie aminokwasów z krwi do komórek oraz ich lepsze wchłanianie w jelicie cienkim).

Zwiększanie udziału białka w dawce w przypadku niedoboru energii powoduje jego utratę w postaci mocznika. Analizując kształtowanie się zawartości białka w mleku w czasie laktacji, należy pamiętać, że w szczycie laktacji, przy najwyższej produktywności zwierząt, dopuszczalny jest jego niższy poziom (3%, a nawet mniej), ale już w wypadku krów w drugim, czy trzecim trymestrze laktacji taką wartość należy uznać za zbyt niską.

Raport RW-1

STADO

Tabela: wyniki ostatniego próbnego doju

MLEKO • LAKTACJA

1

Dni po wyciel.	Krowy		Mleko	Tłuszcz
	n	%	kg	%
1-30	1	3	32.2	4.31 ▲
31-60	2	5	46.0	3.62
61-100	2	5	47.1 ▲	3.33 ▼
101-200	15	38	37.1 ▲	3.36 ▼
pow. 200	19	49	31.7	4.38
Razem	39	100	35.3	3.84

2

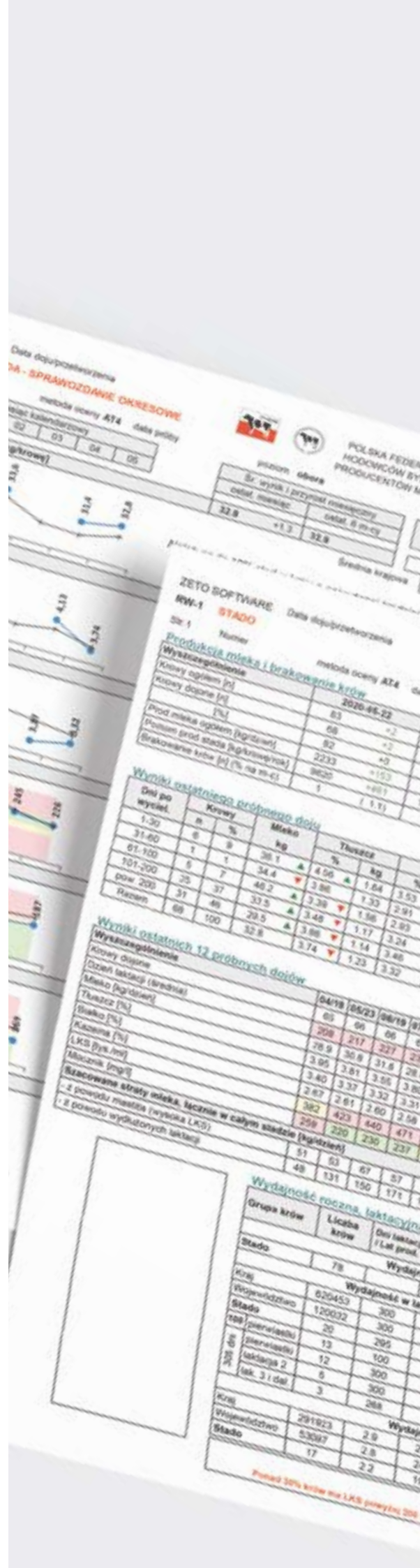
⇒ 1 Przykład prawidłowego rozkładu produkcji MLEKA z uwzględnieniem faz laktacji.

⇒ 2 Na okres 31-100 dni przypada szczyt laktacji. Powinien on być wyraźnie widoczny. Czasem, z przyczyn losowych, może być on słabiej zaakcentowany, np. próbny dój odbył się w 31 dniu lub 100 dniu laktacji.

UWAGA:

Niski poziom białka (<3,2%) może wskazywać na braki energetyczne w dawce pokarmowej, opóźnione wystąpienie l rui, wydłużony okres inwolucji macicy, często endometritis.

Brak wyraźnego szczytu laktacji to zagrożenie wystąpienia chorób metabolicznych.

TŁUSZCZ • BIAŁKO

8

O czym mówi stosunek tłuszczu do białka?

Wyniki	Wyniki doju						
	Dni po wyciel.	Tłuszcz		Białko		Stos. t/bi	
		%	kg	%	kg		
1-30	4.31 ▲	1.39	3.44 ▲	1.11	1.25	1	
31-60	4,60	1.67	2,90	1.53	1,58	2	
61-100	3.33	1.57	3.53 ▲	1.66	0.94		
101-200	3.36 ▼	1.25	3.40 ▼	1.26	0.99		
pow. 200	4.38	1.39	3.85	1.22	1.14	3	
Razem	3.84	1.36	3.60	1.27	1.07		

↪ 1

T:B ≤ 1.20 – wartości mogące wskazywać na:

- zbyt dużą ilość pasz treściwych w stosunku do objętościowych w dawce;
- nadmiar węglowodanów niestrukturalnych
- niedobór włókna surowego;
- nieodpowiednią strukturę fizyczną TMR;
- zbyt wysoką suchą masę TMR.

↪ 2

T:B > 1.50 – wartości mogące wskazywać na:

- niedobory energii w dawce pokarmowej;
- nadmiar włókna surowego;
- początek laktacji u krów otłuszczonych.

↪ 3

1.20 > T:B ≤ 1.50

- wartości zalecane, wskazujące na prawidłową koncentrację dawki pokarmowej, o odpowiedniej strukturze fizycznej.

MOCZNIK • LKS

Wyniki	Dni po wyciel.	Krowy z LKS powyżej 200 [tys./ml]					
		Mocznik [mg/l]	201 - 400	401 - 1000	pow. 1000	Razem	
						n	%
1-30	164						
31-60	181						
61-100	148						
101-200	156 ▼	1	1	1	3	20	
pow. 200	192 ▼	1	2	1	4	21	
Razem	173 ▼	2	3	2	7	18	

↪ 1

- zawartość mocznika w mleku jest informacją na temat żywienia krów z ostatniej doby;
- kolor tła komórki stanowi ocenę wartości wg norm wyliczonych dla danego stada;
- zbyt wysoka zawartość mocznika wiąże się ze stratą białka dostarczanego w paszy, obciąża wątrobę i może ujemnie wpływać na rozród;
- duża zmienność wartości pomiędzy grupami może wynikać ze sposobu żywienia, np. kiedy do produkcji TMR-u używa się kiszzonek z traw z silopaka. Aby wartość mocznika była bardziej wyrównana warto krowy skarmiać paszami jednorodnymi o stałej wartości pokarmowej (pryzma).

UWAGA:

Każdy wzrost o 100 tys. komórek (powyżej poziomu 200 tys.) to możliwy spadek produkcji mleka o ok 2,5%.
Otłuszczenie krów sprzyja częstszym zapaleniom wymienia.
Kontroluj masę ciała swoich zwierząt, aby zapobiegać mastitis

W pierwszych 100 dniach laktacji, ilość komórek somatycznych w mleku powyżej 200 tys. może obniżyć skuteczność inseminacji.

Prawidłowa wartość mocznika powinna zawierać się w przedziale od 180 do 280 mg/dl w zależności od fazy laktacji:

- **1-30 dpw:** 200-220 mg/dl
- **31-60 dpw:** 220-280 mg/dl
- **61-100 dpw:** 200-260 mg/dl
- **101-200 dpw:** 200-240 mg/dl
- **pow. 200 dpw:** 180-220 mg/dl

dpw – dni po wycieleniu

Raport RW-1

STADO

Tabela: wyniki z ostatnich 12 próbnych dojów

Wyniki ostatnich 12 próbnych dojów

Wyszczególnienie	03/15	04/12
1 Krowy dojone	38	37
2 Dzień laktacji (średnia)	213	213
3 Mleko [kg/dzień]	28,7	31,3
4 Tłuszcz [%]	4,29	4,14
Białko [%]	3,72	3,74
Kazeina [%]	2,93	2,92
LKS [tys./ml]	201	138
Mocznik [mg/l]	280	404
Szacowane straty mleka, łącznie w całym stadzie		
- z powodu mastitis (wysoka LKS)	bd	bd
- z powodu wydłużonych laktacji	bd	bd

- ↳ **1 Krowy dojone.** Liczba krow obecnych na próbnym doju, dla których odnotowano ilość wyprodukowanego przez nie mleka. Stała wartość świadczy o stabilności obory. Nagły spadek może być efektem radykalnej selekcji krow jałowiczych.
- ↳ **2 Średni dzień laktacji** powinien mieścić się w zakresie 140–180 dni. Odchylenia od tego zakresu wskazują przede wszystkim na problemy z rozrodem (wydłużony okres międzyciążowy lub/i międzywycieleniowy).
- ↳ **3 Średnia wydajność mleka od krowy.** Wartość zależna m.in. od średniej długości laktacji i sposobu żywienia:
  - czym wyższa średnia z dni laktacji, tym średnia wydajność od krowy jest niższa;
  - w przypadku krow żywionych systemem TMR wartość powinna być stała – wahania wskazują na zmiany w dawce pokarmowej.
- ↳ **4 Tłuszcz** prawidłowy zakres dla rasy HF to 3,6–4,3 % tłuszczu. Wartości niższe mogą wskazywać na niedobór włókna w dawce.

UWAGA:

Wysoki poziom mocznika zawsze wiąże się ze stratą najdroższego składnika pokarmowego – białka!

Wyniki ostatnich 12 próbnych dojów			
Wyszczególnienie	03/15	04/12	
1 Krowy dojone	38	37	
2 Dzień laktacji (średnia)	213	213	
3 Mleko [kg/dzień]	28.7	31.3	
4 Tłuszcz [%]	4.29	4.14	
Białko [%]	3.72	3.74	
Kazeina [%]	2.93	2.92	
LKS [tys./ml]	201	136	
Mocznik [mg/l]	280	404	
Szacowane straty mleka, łącznie w całym stadzie			
- z powodu mastitis (wysoka LKS)	bd	bd	
- z powodu wydłużonych laktacji	bd	bd	

↳ **1 Krowy dojone.** Liczba krów obecnych na próbnym doju, dla których odnotowano ilość wyprodukowanego przez nie mleka. Stała wartość świadczy o stabilności obory. Nagły spadek może być efektem radykalnej selekcji krów jałowujących.

↳ **2 Średni dzień laktacji** powinien mieścić się w zakresie 140-180 dni. Odchylenia od tego zakresu wskazują przede wszystkim na problemy z rozrodem (wydłużony okres międzyciążowy lub/i międzywycieleniowy).

↳ **3 Średnia wydajność mleka od krowy.** Wartość zależna m.in. od średniej długości laktacji i sposobu żywienia:

- czym wyższa średnia z dni laktacji, tym średnia wydajność od krowy jest niższa;
- w przypadku krów żywionych systemem TMR wartość powinna być stała – wahania wskazują na zmiany w dawce pokarmowej.

↳ **4 Tłuszcz** prawidłowy zakres dla rasy HF to 3,6-4,3% tłuszczu. Wartości niższe mogą wskazywać na niedobór włókna w dawce.

UWAGA:

Wysoki poziom mocznika zawsze wiąże się ze stratą najdroższego składnika pokarmowego – białka!

Wyniki ostatnich 12 próbnych dojów			
Wyszczególnienie	03/15	04/12	
Krowy dojone	38	37	
Dzień laktacji (średnia)	213	213	
Mleko [kg/dzień]	28.7	31.3	
Tłuszcz [%]	4.29	4.14	
5 Białko [%]	3.72	3.74	
6 Kazeina [%]	2.93	2.92	
7 LKS [tys./ml]	201	136	
8 Mocznik [mg/l]	280	404	
Szacowane straty mleka, łącznie w całym stadzie			
- z powodu mastitis (wysoka LKS)	bd	bd	
- z powodu wydłużonych laktacji	bd	bd	

↳ **5 Białko.** Zawartość białka w mleku jest wysoce zależna od prawidłowo zaopatrzenia krów podczas laktacji w białko lub/i energię. Należy zwrócić uwagę nie tylko na ilość tych składników w dawce pokarmowych, ale również na ich jakość i formę.

↳ **6 Kazeina.** % udział kazeiny w mleku odzwierciedla zaopatrzenie krów w energię podczas laktacji. Wartości poniżej 2,6% wskazują na niedobory energii i/lub białka w dawce pokarmowej. Może to skutkować problemami w rozrodzie. Sprawdzaj ten element szczególnie od 31 dnia do 100 dnia laktacji!

↳ **7 LKS.** Z punktu widzenia żywienia czynnikiem największego ryzyka wystąpienia zapalenia wymienia jest nadmierne otłuszczenie krów rozpoczynających laktację.

↳ **8** Na zawartość mocznika w mleku wpływa w dużej mierze rodzaj i jakość paszy.

- Utrzymujący się stale wysoki poziom mocznika świadczy o źle zbilansowanej dawce pokarmowej np. o zbyt dużym udziale pasz wysokobiałkowych.
- Sezonowe wahania, np. wysoki poziom na wiosnę, występuje u krów pastwiskowych, pobierających duże ilości świeżej trawy nie jest powodem do niepokoju. Zimą może świadczyć o skarmianiu zbyt dużą ilością kiszonki z kukurydzy.

Analizując poziom mocznika zawsze należy zwrócić uwagę na poziom białka w mleku – stale niski poziom mocznika i niski poziom białka wskazują na niedożywienie krów podczas laktacji!

Wydajność roczna, laktacyjna i życiowa						
Grupa krów	Liczba krów	Dni laktacji / Lat prod.	Mleko		Białko	
			kg	%	kg	%
Wydajność roczna (za ostatnie 305 dni)						
Stado	43,6		10 979	3,99	438	3,40
Wydajność w laktacji standardowej (zakończone w bież. roku)						
Kraj	136 776	303	8 530	4,07	347	3,42
Województwo	20 005	301	8 108	3,92	318	3,33
Stado	6	305	12 056	3,76	454	3,40
1	100 dni	7	3 552	3,92	139	3,17
2	305 dni	4	11 296	4,02	454	3,51
3	305 dni	2	13 577	3,00	453	3,00
Wydajność życiowa (za ostatnie 365 dni)						
Kraj	233 536	2,9	24 223	4,05	990	3,37
Województwo	13 376	3,1	25 034	3,95	989	3,12
4	Stado	17	25 580	3,88	999	3,50
5						

↪ 1 Wydajność za pierwsze 100 dni laktacji powyżej 3 tys. kg mleka (dzienna pow. 30 kg mleka), to często gwarancja uzyskania w laktacji 305 dniowej 10 tys. kg mleka. To również sygnał dotyczący prawidłowości odchovu i żywienia jałówek.

↪ 2 Wydajność drugiej laktacji powinna być zawsze wyższa od pierwszej

↪ 3 W naszym kraju trzecia laktacja jest najczęściej laktacją szczytową. Przy optymalnym żywieniu zazwyczaj laktacja pokazuje poziom genetyczny produkcji mleka.

↪ 4 Długość użytkowania krów w oborze - liczba lat od pierwszego wycielenia lub przybycia do ubycia krowy z obory.

Wartości powyżej 2,6 świadczą o:

- prawidłowym żywieniu
- prawidłowym zarządzaniu stadem.

Wartości poniżej 2,6 wskazują na:

- problemy żywieniowe (szczególnie w okresie okołoporodowym)
- nieprawidłowe zarządzanie stadem
- duży obrót w stadzie (sprzedaż/zakup krów).

↪ 5 Wysoką produkcją życiową osiągają tylko krowy właściwie żywione. W bardzo dobrych stadach przekracza ona 30 tys. kg.

Raport RW-1

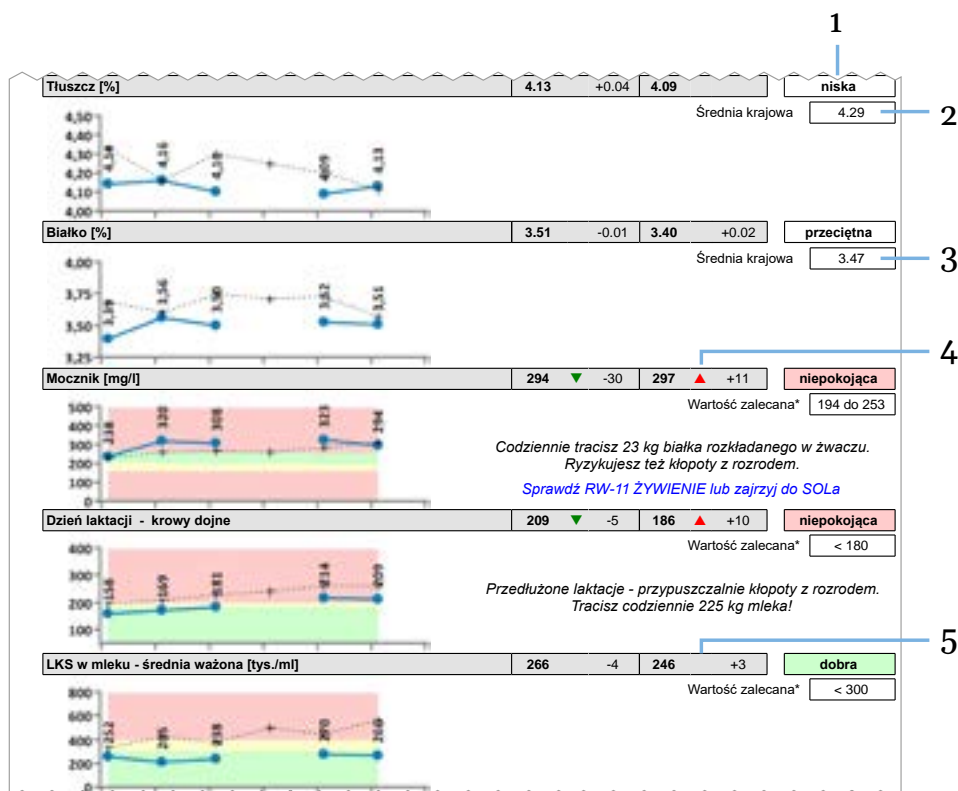
STADO

Tabela: produkcja mleka i brakowanie krów

Produkcja mleka i brakowanie krów			
Wyszczególnienie			ost. 6 m-cy
Krowy ogółem [n]	43	0	44 -4
Krowy dojone [n]	38	0	40 -3
[%]	88	0	89 +1
Prod. mleka ogółem [kg/dzień]	1 316	+30	1 378 -6
Poziom prod. stada [kg/krowę/rok]	11 174	+255	11 356 +134
Brakowanie krów [n] (% na m-c)	1 (2.3)		10 (4.4)

- ↪ 1 Liczba wszystkich krów w oborze. Dobrze, jeśli wartość jest stała. Świadczy o stabilności w oborze.
- ↪ 2 Wartości powyżej 80% informują o dobrym rozrodzie w stadzie.
- ↪ 3 Dobrze zarządzane stado charakteryzuje się niskim % brakowania.

OCENA STADA

- ↪ 1 Ocena słowna parametru porównuje Twoje wyniki z wynikami innych stad pod oceną, np. w porównaniu z innymi stadami pod oceną twoje stado charakteryzuje się niskim poziomem tłuszczu.
- ↪ 2 Dla rasy PHF – rekomendowana wartość to 3,6-4,1% ściśle powiązana z ilością produkowanego mleka.
- ↪ 3 Średnia wartość białka w stadach ocenianych.
- ↪ 4 Przy prawidłowym bilansie w dawce pokarmowej E:B zwróć uwagę na jakość pasz objętościowych:
- zawartość azotu amoniakalnego;
  - zawartość ADIN;
  - zielony trójkąt zawsze wskazuje na poprawę parametru, czerwony – na pogorszenie.
- ↪ 5 Przy utrzymujących się wysokich wynikach LKS sprawdź:
- bilans dawki pokarmowej E:B
  - zaopatrzenie zwierząt w makro
  - mikro minerały i witaminy
  - jakość pasz.

Raport RW-2

PRÓBA

Wyniki stada

– Sprawozdanie okresowe

Raport RW-2 Próba to drugi z raportów, który dostarczany jest po próbnym doju do każdego gospodarstwa prowadzącego ocenę wartości użytkowej. W Raporcie przedstawione są wyniki każdej krowy obecnej na próbie. RW-2 skupia uwagę hodowcy na krowach „problematycznych”. Zastosowane kolory i „alarmy” ułatwiają analizę danych.

Alarmy ukazują się w pierwszej kolumnie w postaci skrótu literowego o czerwonym kolorze i sygnalizują:

- znaczny spadek wydajności mleka
  - znaczny wzrost poziomu LKS
  - powtórnie wysoki poziom komórek somatycznych
  - podwyższony poziom ciał ketonowych wskazujący na pojawienie się ketozy,
- Dzięki RW-2 Hodowca może przeanalizować każdą z krow z osobna i wychwycić pierwsze symptomy problemów, które w przyszłości mogą dotknąć całe stado.
- Od strony żywieniowej bardzo istotnym sygnałem jest pojawienie się w Raporcie informacji o krowach z podejrzeniem ketozy.

Raport zawiera:

- ↪ skróconą informację o krowie
- ↪ wydajności dzienne z ostatnich 12 próbnych dojów dla krowy
- ↪ wydajność laktacyjną dla krowy
- ↪ aktualną informację o rozrodzie
- ↪ alarmy sygnalizujące wystąpienie problemu
- ↪ informacje na temat zagrożenia poszczególnych zwierząt ketozą

Lp. Alamy	Rasa-Krowa-Cyber	Data	Mleko	%M	Wyniki próbnych dojów	Wzrost	Waga	Wzrost	Waga
		01-04	49.2	3.24	3.14	2.45	4.86	11.94	1.03
		02-05	42.8	4.06	3.39	2.67	4.87	13.18	1.20
		03-01	43.6	3.80	3.18	2.54	4.85	12.37	1.13
		04-02	36.8	4.00	3.35	2.69	4.91	13.10	1.19
		05-04	41.8	3.84	3.20	2.59	4.89	12.76	1.21
		06-01	38.0	3.80	3.27	2.59	4.93	12.79	1.17
		07-01	40.4	4.14	3.35	2.62	4.85	12.71	1.14
		08-03	34.0	4.76	3.51	2.78	4.67	13.29	1.18
		09-01	21.2	4.76	4.02	3.15	4.57	14.76	1.18
		10-01	72.8	4.54	4.26	3.36	4.76	14.46	1.07
		11-04	ZAS						
		12-02	ZAS						

Raport RW-2

PRÓBA

Tabela: wyniki stada z ostatniego próbnego udoju

Data RW-2 PRÓBA str. 1		WYNIKI UŻYTKOWOŚCI MLECZNEJ KRÓW KROWY - INDYWIDUALNE WYNIKI										POLSKA FEDERACJA HODOWCÓW BYDŁA I PRODUCENTÓW MLEKA		Wydajność laktacyjna		Rozród Wyc./Pokr./Cieln.		Dodatkowe informacje	
Lp.	Krowa	Wyniki próbnego udoju										Wydajność laktacyjna		Rozród Wyc./Pokr./Cieln.		Dodatkowe informacje			
Alarmy	Rasa/Księga/Ojciec	Data	mleko	%tł	%bi	%kaz	%lak	%sm	tł/bi	mocz.	lks	dd	kg ml	kg tł	%tł	kg bi	%bi	Wyc. 2020-05-26 (4)	okmw 580 dni
1.	0000000	05-09	21.6	5.53	4.73	3.75	4.54	15.78	1.17	320	218	dd	291	8843	4,44	301	3,41		
LKSz		06-07	16.6	5.38	4.98	3.94	4.47	15.42	1.08	290	386 ▲	kg ml	8843	393	4,44	301	3,41		
K	lakt. 4 dpw 291	07-05	ZAS									kg tł	393	4,44	301	3,41			
	HO ks. W	08-09	ZAS									%tł	4,44	301	3,41				
	DK2	09-09	23,2	5.33	3.16	2.50	4.76	13.85	1.69	175	119	kg bi	301	3,41					
	D ON	10-10	48,0 ▲	4.08	3.18	2.51	4.81	12.77	1.28	244	316 ▲	%bi	3,41						
		11-13	34,8 ▼	4.36	3.42	2.64	4.51	12.96	1.27	328	9433 ▼								
		01-03	26,2	4.43	3.28	2.64	4.75	13.09	1.35	181	104 ▼								
		02-03	30,5	4.49	3.74	3.01	4.86	13.67	1.20	312	122								
		03-02	21,4 ▼	3.31	3.48	2.80	4.69	12.17	0.95	183	140								
		05-04	26,1	4.69	3.71	2.96	4.74	13.75	1.26	358	124								
		06-02	21,0	5,23	3,63	2,94	4,82	14,24	1,44	218	284 ▲								

1

2

↪ 1 Symbol KI informuje, że krowa wykazuje objawy ketozy.

Porównując datę próbnego doju z datą wycielenia możemy ustalić, że jest to ketoza II typu.

↪ 2 Po przebytej wcześniej ketozie możliwy wzrost liczby komórek somatycznych.

Wiek pierwszego wycielenia (w1w)

Przyjmuje się, że wartości prawidłowe mieszczą się w zakresie **720-780 dni** (parametr określony dla rasy polskiej holsztyńsko-fryzyskiej). Wskaźnik powyżej 780 dni świadczy o nieprawidłowym żywieniu jałówek (najczęściej dotyczy nadmiaru energii w stosunku do białka w okresie od 4 do 11 miesiąca życia). składnika pokarmowego – białka!

Ketoza

Ketoza jest powszechnie występującą chorobą metaboliczną krów mlecznych. Narażone są na nią krowy w pierwszych tygodniach po porodzie. Ketoza pojawia się u krów nieodpowiednio przygotowanych do porodu – zbyt otłuszczonych, ze źle zbilansowaną dawkę pokarmową w trakcie zasuszania. W konsekwencji, po porodzie, kiedy krowa zaczyna intensywnie produkować mleko zachodzą w jej organizmie przemiany wywołujące chorobę.

Ketoza może przybrać formę pełnowymiarowej choroby z typowymi, łatwo rozpoznawalnymi objawami tj. zapach acetonu z pyska, spadek spożycia pasz, spadek produkcji, otępienie. Jednak dla produkcji o wiele bardziej szkodliwa jest jej postać podkliniczna, tzn. nie dająca widocznych, pozwalających na szybkie rozpoznanie objawów. W takich przypadkach hodowca ponosi znaczne straty ekonomiczne nie zdając sobie sprawy z choroby swoich krów.

Raporty wynikowe vs KETOZA

Tabela: wyniki próbnych udojów

KETOZA TYPU II

pojawia się na samym początku laktacji (1-2 tydzień). Jej przyczyną jest otłuszczenie krów w okresie przedporodowym.

KETOZA TYPU I

pojawia się w 3-6 tygodniu laktacji i jest spowodowana niedożywieniem.

1

2

Data: PRÓBA		WYNIKI UŻYTKOWOŚCI MLECZNEJ KRÓW KROWY - INDYWIDUALNE WYNIKI										POLSKA FEDERACJA HODOWCÓW BYDŁA I PRODUCENTÓW MLEKA			
str. 5		Numer obory: metoda sceny AT4 data próby: poziom siana:													
Lp.	Krowa	Data	mleko	%tł	%bi	%kaz	%lak	%sm	tł/bi	mocz	lks	Wydajność laktacyjna	Rozród Wyc./Pokr./Cie n.	Dodatkowe informacje	
13. M! K!	PL-0000000 Rasa/Księga/Ojciec lakt. 4 dpw 59 HO ks. G	07-11	31.2	3.96	3.97	3.18	4.79	13.33	1.00	136	36	dd 59	Wyc. 2020-05-10 (4)	okmw 591 dni	
		09-07	25.8	4.05	4.00	3.24	4.85	13.49	1.01	201	31	kg ml 2013			
		10-04	24.0	4.70	3.93	3.17	4.72	14.18	1.20	198	23	kg tł 61			
		11-06	24.0	4.69	4.23	3.42	4.75	14.65	1.11	251	51	%tł 3,02			
		12-05	23.2	4.36	4.05	3.26	4.75	14.15	1.08	162	27	kg bi 64			
		01-08	24.0	4.95	4.27	3.48	4.77	14.86	1.16	<100	25	%bi 3,18			
		02-08	ZAS												
		03-06	ZAS												
		04-08	ZAS												
		05-07	ZAS												
		06-08	38.8	2.98	3.21	2.55	4.86	11.72	0.93	217	14				
07-08	20.4	3.24	3.01	2.40	5.40	12.49	K!	604	35						
23. LKSnz K!	DE-0000000 Rasa/Księga/Ojciec lakt. 2 dpw 9 HO	11-05	UB.										Wyc. 2020-07-01 (2) Poród samodzielny		
		01-18	50.0	3.00	3.67	2.93	4.88	12.20	0.82	279	210				
		02-20	44.5	2.96	3.90	3.14	5.01	12.48	0.76	306	48				
		04-23	35.2	3.39	3.96	3.16	4.72	12.73	0.86	318	97				
		05-21	29.6	4.44	4.15	3.36	4.65	13.86	1.07	235	111				
		07-18	22.7	4.71	4.23	3.41	4.86	14.35	1.11	196	150				
		03-15	30.2	4.57	3.62	2.84	4.86	13.63	1.26	329	247				
		04-17	27.5		3.71	2.89	4.71	13.15	1.10	273	2047				
		05-19	29.2	**	**	**	**	**	**	**	**				
		06-15	27.3	3.99	3.49	2.76	4.76	12.88	1.14	323	277				
		07-14	23.2	4.22	3.52	2.78	4.65	13.05	1.20	253	1244				
09-20	26.6	3.81	3.61	2.89	4.73	12.80	1.06	244	4307						
11-05	UB.														
01-18	18.6	4.20	3.64	2.91	4.71	13.19	1.15	243	459						
02-20	17.4	4.81	4.04	3.21	4.64	14.10	1.19	256	681						
04-23	ZAS														
05-21	ZAS														
07-18	33.1	5.64	3.40	2.60	4.43	14.13	K!	241	637						

3

- 1 Pojawienie się na Raporcie symbolu „K!” świadczy o podejrzeniu pojawienia się ketozy u krowy.
- 2 Kiedy pojawi się symbol K! zwróć uwagę na datę wycielenia. Jeśli próbny udój był wykonany m.in. dwa tygodnie od wycielenia sztuka wykazuje objawy ketozy typu I – może być niedożywiona!
- 3 Pojawił się symbol „K!”, a minął tydzień od wycielenia, krowa jest podejrzana o subkliniczną ketozę typu II.

Zwracaj uwagę na kondycję Twoich krów. Wszystkie krowy załuszczone, zagrożone są ketozą. Pożądany wskaźnik BCS dla krów wysokowydajnych (określany przed porodem) powinien być poniżej 3,5.

Raport RW-11

ŻYWIENIE

Ocena żywienia krów na podstawie wydajności i składu mleka

Raport RW-11 umożliwia ocenę żywienia krów na podstawie wydajności i składu chemicznego mleka. Są w nim zawarte informacje z ostatniego doju próbnego, a także dane statystyczne z poprzednich dojów, analizujące okres ostatnich 12 miesięcy.

Raport RW-11 jest doskonałym uzupełnieniem Raportów RW-1 i RW-2, jeśli chcemy na bieżąco monitorować poprawność żywienia stada.

Raport zawiera:

- ↳ zawartość mocznika w mleku
- ↳ przebieg krzywych laktacji w podziale na grupy pierwiastek i wieloródek
- ↳ informacje o równowadze białkowo-energetycznej w żywieniu
- ↳ stosunek zawartości tłuszczu do białka w poszczególnych fazach laktacji
- ↳ komunikaty sugerujące zagrożenie stada subkliniczną ketozą

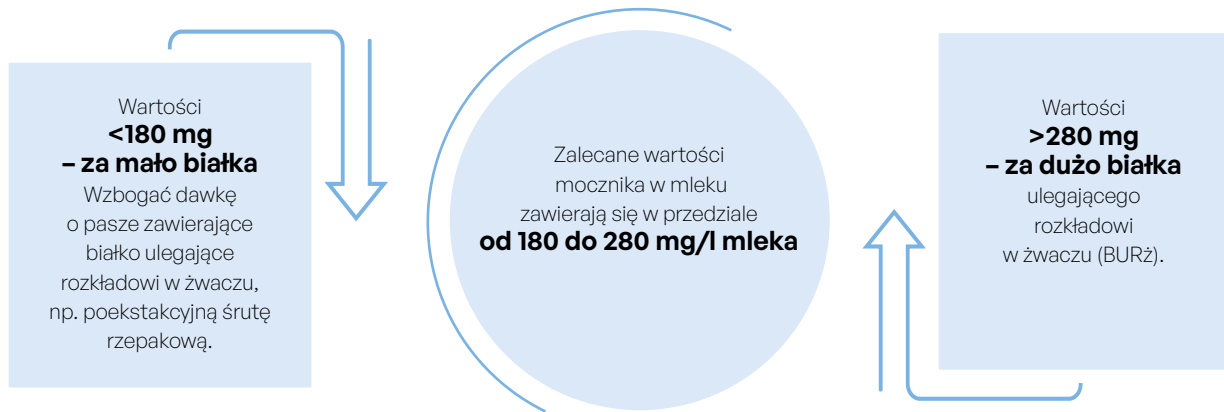

Raport RW-11

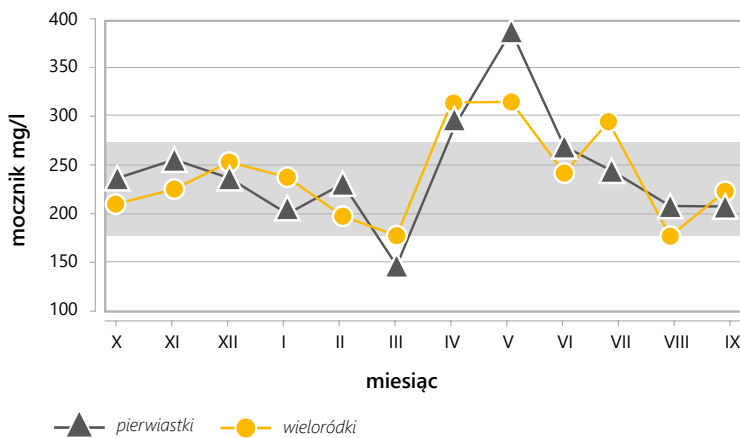
ŻYWIENIE

Tabela: zawartość mocznika w mleku w okresie ostatnich 12 m-cy

17

Wykres przedstawia zmiany przeciętnej zawartości mocznika w mleku krów, jakie zachodziły w ciągu ostatnich 12 miesięcy.

Na zawartość mocznika w mleku należy zawsze patrzeć z perspektywy czasu.

Jego wahania w dużej mierze zależą od rodzaju skarmianych pasz i systemu chowu. W sezonie pastwiskowym jego poziom może być wyższy, co nie budzi niepokoju. Jednak, gdy poziom mocznika w zimie jest wysoki możemy ponosić z tego tytułu straty ekonomiczne.

Raport RW-11

ŻYWIENIE

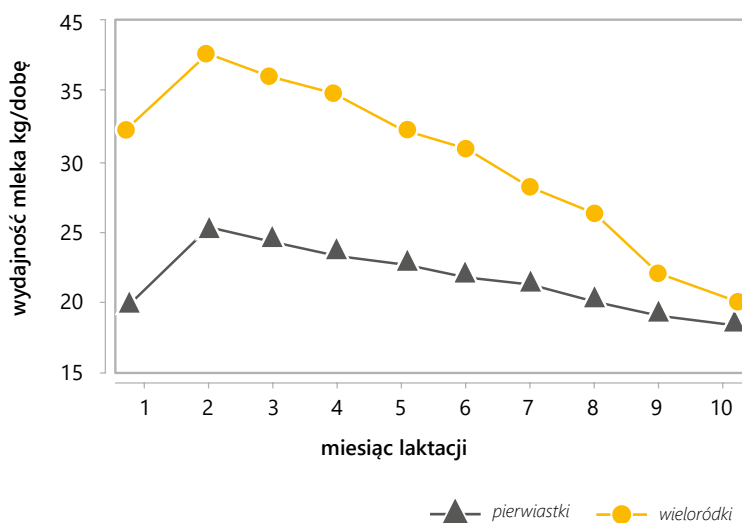
Tabela: wydajność krów w zależności od miesiąca laktacji – krzywa laktacji

Po szczycie laktacji wydajność obniża się, jednak obserwowany spadek nie powinien przekraczać miesięcznie:

6% dla pierwiastek

9% dla wieloródek

Wykres przedstawia wydajność krów w zależności od miesiąca laktacji.

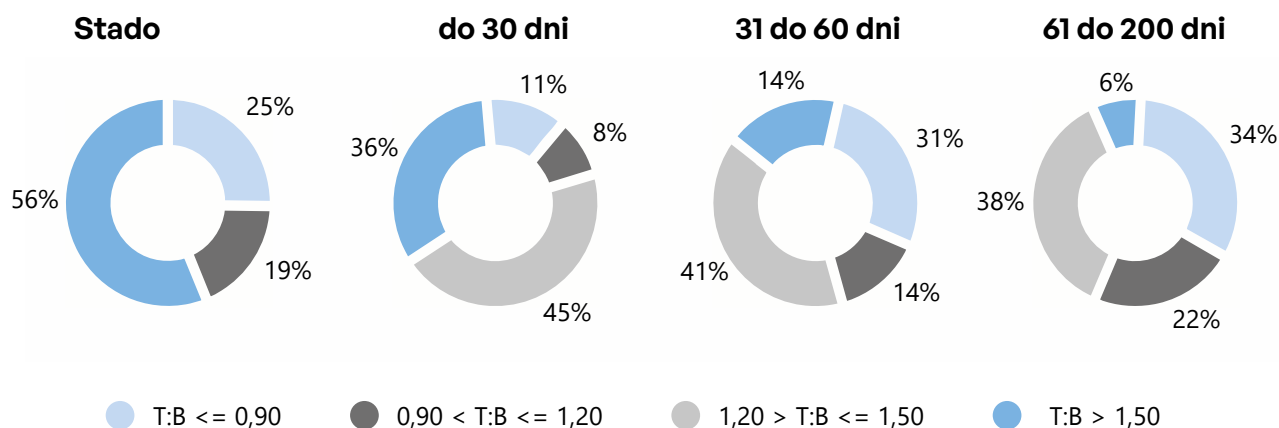

Dla krów żywionych całorocznie w miarę wyrównanym TMR na wykresie powinniśmy zaobserwować wyraźny szczyt laktacji około 2-3 miesiąca laktacji. Ze względu na zdrowotność krów i wydajność jest to najkorzystniejsze rozwiązanie dla hodowcy.

U krów pastwiskowych krzywa laktacji może odbiegać od przedstawionej na danym wykresie – ma to związek z sezonowością pożywienia i niezbilansowaną równomiernie dawką pokarmową.

PAMIĘTAJ:

Aby krzywa laktacji układała się prawidłowo istotne jest dobre żywienie krów nie tylko w pierwszych 100 dniach laktacji, ale także w okresie zasuszania.

Wykresy kołowe przedstawiają udział (%) krów w danej grupie, u których stosunek zawartości tłuszczu do zawartości białka w mleku mieścił się w danym przedziale.

Poszczególne wycinki koła odpowiadają udziałowi w danej grupie krów, w których mleku stwierdzono stosunek tłuszczu do białka z danego przedziału.

Prezentowany jest łączny diagram dla całego stada (wykres Stado) oraz osobne diagramy dla grup krów, wyróżnionych na podstawie stadium laktacji (wykresy: do 30 dni, 31-60 dni, 61-200 dni).

Obliczenia dotyczą wyników aktualnego próbnego doju.

O czym mówi stosunek tłuszczu do białka?

T:B ≤ 1.20

Wartości mogące wskazywać na:

- zbyt dużą ilość pasz treściwych w stosunku do objętościowych w dawce
- nadmiar węglowodanów niestrukturalnych
- niedobór włókna surowego
- nieodpowiednią strukturę fizyczną TMR
- zbyt wysoką suchą masę TMR

1.20 > T:B ≤ 1.50

Wartości zalecane:

wskazują na prawidłową koncentrację dawki pokarmowej, o odpowiedniej strukturze fizycznej.

T:B > 1.50

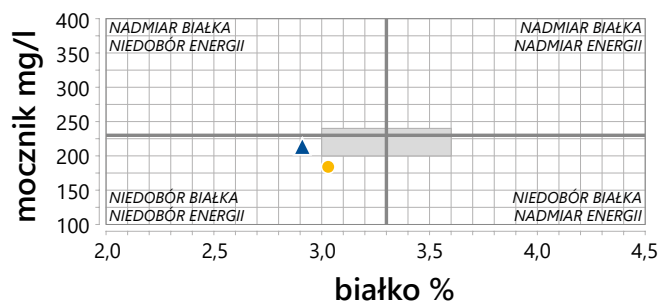
Wartości mogące wskazywać na:

- niedobory energii w dawce pokarmowej
- nadmiar włókna surowego
- początek laktacji u krów ze zbyt dobrą kondycją (otłuszczonych)

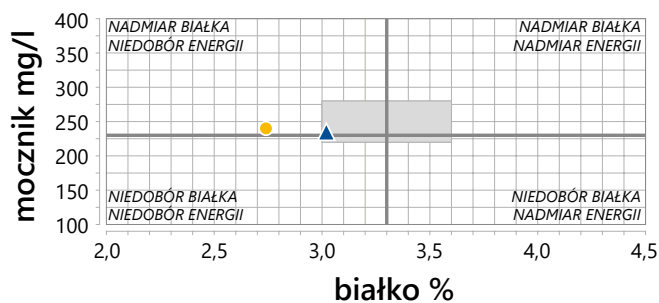
Raport RW-11

ŻYWIENIE

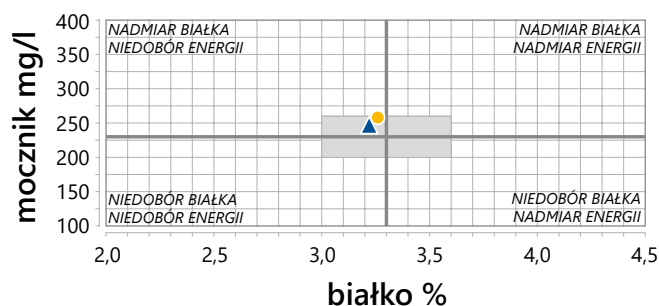
Ocena równowagi białkowo-energetycznej w żwaczu

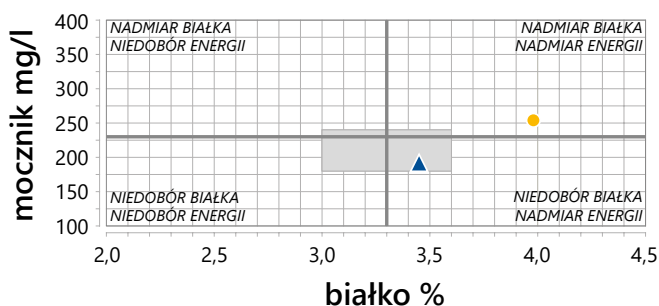
▲ 1-30 dni pierwiastki (1 szt.)   ● 1-30 dni wieloródki (2 szt.)

▲ 31-60 dni pierwiastki (1 szt.)   ● 31-60 dni wieloródki (1 szt.)

▲ 61-200 dni pierwiastki (4 szt.)   ● 61-200 dni wieloródki (2 szt.)

▲ powyżej 200 dni pierwiastki (3 szt.)   ● powyżej 200 dni wieloródki (9 szt.)

Cztery wykresy przedstawiają zawartość białka i mocznika w mleku krów z uwzględnieniem podziału na dwie grupy: pierwiastki i wieloródki oraz w rozbiciu na grupy laktacyjne: do 30 dni, 31-60 dni, 61-200 dni, powyżej 200 dni.

Każdy wykres zawiera dane z ostatniego próbnego udoju dla odpowiedniej fazy laktacji. Punkty na wykresie odpowiadają średnim wartościom porównywanych grup.

Jeśli symbole pierwiastek (trójkąt) i wieloródek (kółko) pokazują się poza szarym prostokątem wiemy, na czym się oprzeć korygując dawkę pokarmową, np. dana analiza wskazuje, że wieloródkom powyżej 200 dnia laktacji można obniżyć zawartość białka i energii w dawce pokarmowej. Obniży to koszty żywienia w tej grupie.

UWAGA:

Szary prostokąt na siatce wykresu wskazuje wartości zalecane w danej fazie laktacji.

Grupa	Produkcja				Liczba zwierząt wybrakowanych						
		do 30 dni	31-60 dni	61-200 dni	pow. 200 dni	Przyczyny	do 30 dni	31-60 dni	61-200 dni	pow. 200 dni	Razem
Pierwiastki	I. próbnych dojów	387	410	1 720	1 559	jałowosc			1	12	13
	wyd. mleka (kg/dobę)	29,8	34,2	33,6	27,4	nogi	2	4	5	14	25
	LKS (tys. kom./ml)	274	128	144	151	wymię	2	2	3	15	22
	W1W (dni)	728				metaboliczne	3		1	1	5
					inne			5	1	6	
Wieloródki	I. dojów	545	593	2 747	2 593	jałowosc			8	29	37
	wyd. mleka (kg/dobę)	40,2	47,8	41,4	26,6	nogi	12	8	22	83	125
	LKS (tys. kom./ml)	393	230	282	352	wymię	7	3	12	47	69
	OKMW (dni)	404				metaboliczne	15	1	4	4	24
						inne	2	1	3	4	10

Tabela przedstawia ocenę stada na podstawie wybranych cech, za ostatnie 12 miesięcy z uwzględnieniem podziału na dwie grupy: pierwiastki, wieloródki oraz w rozbiciu na grupy laktacyjne: do 30 dni, 31-60 dni, 61-200 dni, powyżej 200 dni.

Prawidłowe zakresy:

W1W – 720-780 dni

dla rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej;

OKMW – 390-410 dni

dla rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej.

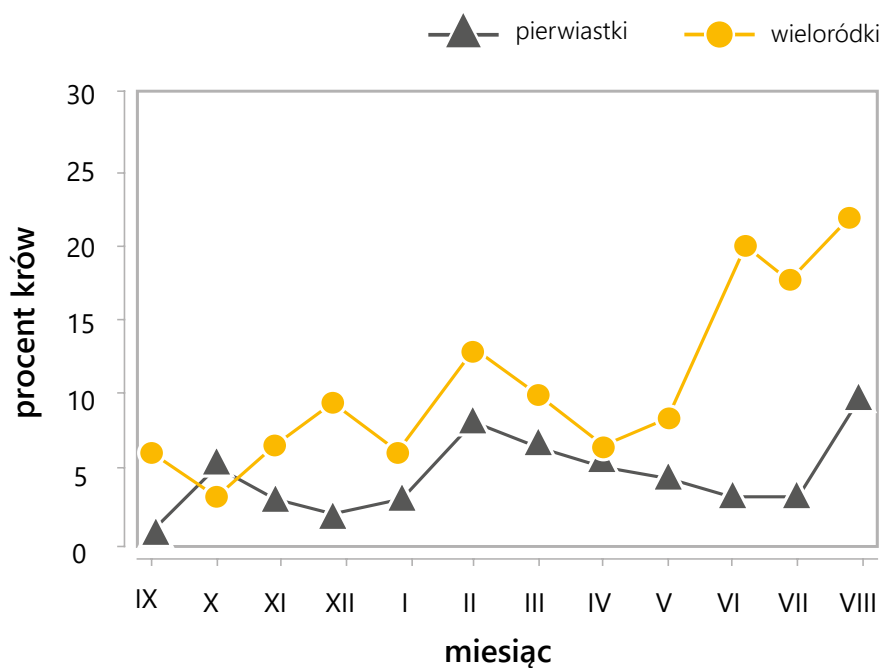
W1W – wiek pierwszego wycielenia (określany dla pierwiastek).

OKMW – okres międzywycieleniowy (określany dla wieloródek).

Raport RW-11

ŻYWIENIE

Ocena zagrożenia stada subkliniczną ketozą w okresie ostatnich 12 m-cy

Wykres przedstawia procentowy udział krów wskazanych jako zagrożone subkliniczną ketozą (K!) z podziałem na pierwiastki i wieloródki w danym stadzie, w okresie ostatnich 12 miesięcy.

Ocena dotyczy zwierząt, które w dniu próbnego doju znajdowały się w okresie do 60 dnia laktacji.

Gdy > 15 % krów w danej grupie jest oznaczonych symbolem „K!”, zwróć szczególną uwagę na:

- odchów jałówek;
- żywienie krów w końcu laktacji;
- żywienie krów zasuszonych – drugi etap;
- okres okołoporodowy.

ZWRÓĆ UWAGĘ:

Indeks PFSK
(przewidywana frekwencja subklinicznej ketozy):

PFSK <<10 stado nie zagrożone ketozą

PFSK >10 stado zagrożone ketozą

PFSK >20 stado silnie zagrożone ketozą

Grupa laktacyjna	Liczba krów ocenionych	Liczba krów K!			Udział krów K! (%)	PFSK (%)
		Ogółem	1 do 21 dnia laktacji	2 21 do 60 dnia laktacji		
Ostatni próbny dój						
Pierwiastki	452	3	2	1	0,66	<<10
Wieloródki	642	7	5	2	1,09	<<10
Razem	1 094	10	7	3	0,91	<<10
3 ostatnie próbne doje						
Pierwiastki	1 241	7	5	2	0,56	<<10
Wieloródki	1 987	18	15	3	0,90	<<10
Razem	3 228	25	20	5	0,77	<<10

Tabela przedstawia ocenę występowania subklinicznej ketozy w grupie krów zagrożonych (tj. do 60 dnia laktacji), w trakcie aktualnego próbnego doju (ostatni próbny dój) oraz sumarycznie w trakcie ostatnich 3 miesięcy (3 ostatnie próbne doje).

↪ **1** Zagrożone ketozą typu II

↪ **2** Zagrożone ketozą typu I

**Poznaj
naszych
doradców**

Obserwuj nas:

Dołącz do grupy
**Ocena i hodowla
bydła PFHBiPM**

www.pfhb.pl